Література

1. Конвенція про уніфікацію деяких правил міжнародних повітряних перевезень деяких правил міжнародних повітряних перевезень. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_594#Text (дата звернення: 20.04.2023).
2. Повітряний кодекс України від 19 трав. 2011 р. № 3393-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3393-17#Text (дата звернення: 20.04.2023).
3. Цивільний кодекс України від 16 січ. 2003 р. № 435-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text (дата звернення: 20.04.2023).

UDC 340:94 (043.2)

Maslov V.V., Seeker of the first (Bachelor's) level,
National Aviation University, Kyiv, Ukraine
Scientific Advisor: Myronets O.M., PhD in Law

THE RADOM CONSTITUTION AS THE DEVELOPMENT OF CONSTITUTIONALISM IN THE EASTERNEUROPE

In the era of Alexander Jagiellonchyk, the era of important state reforms, one of the key events for the Polish Crown was the Radom Diet [1, c. 196]. The convocation of this Diet was preceded by a defeat in the war with the Moscow principality, which caused the loss of large territories and the transfer of part of the nobility to the side of the Moscow prince.No records were kept at sessions of the Seimas, the constitutions of the Seimas were approved (26 items) were recorded a few months after its end already in Krakow, but no later than 1506, when the Statute of Laski was printed [1, c. 199].

The Radom constitution was an important factor that influenced the development of constitutionalism in the countries of the Eastern Europe.

In general, sejms were conducted orally, therefore normative legal acts were recorded some time after the diet. Actually, the great crown chancellor edited all the Diet constitutions of 1505, havingthere is plenty of time for this already after the end of the Diet sessions. However, the Radom Diet nevertheless became one of the key in thehistory of the state. First of all, it was then that the constitution known in historyas "Nihil novi". The Radom Sejm carried out an important codification of law, which united Polish, Lubetz, Mandeburg and other rights and customs, which created prerequisites in the future for the unification of normative legal acts and privileges. The Radom privilege and the "Nihil novi" constitution became the foundation of the new of the political system of the Polish-Lithuanian state, which was transformed, according to by these prescriptions, from an oligarchic state to a state with a predominant noble democracy [1, c. 200].

This constitution granted quite broad rights to the nobility, who received the exclusive right to vote in the sejms, which made it possible to oppose the very

rich and influential magnates.

Juliusz Bardach believed that the constitution is “Nihil novi”, except onthe other hand, emphasized the special role of the Supreme Diet in the state, established a hierarchy of noble assemblies, headed by the latter. However, thisone the constitution marked the end of the period of autonomous functioning ofthe Zemstvo and provincial noble sejms, which at times competed with thegeneral sejm [1, c. 200].

In Polish literature, the Radom Privilege of 1505 is called the constitution Nihil novi (from Latin – “Nothing new”), because this act established the needfor the consent of the Diet to be adopted by the king for state-wide normativelegal acts. The Radom privilege noted: «Since the general rights and statutes ofthe state concern more than one of a person, but of the entire nation, thereforeon this general the Sejm in Radom, together with everyone, as expedient andjust, recognize and decree that from now on and in the future for all eternitynothing new (nihil novi) may be established by us and our successors withoutthe joint consent of the senators and ambassadors of the Zemstvo, becauseotherwise it will be a detriment to the Polish state and every one of itsinhabitants, a private wrong, which is aimed at the abolition of common law andpublic law freedom» [2, c. 71].

The “Nihil novi” constitution forbade the king to make independent decisions and distribute royal lands without the consent of the Diet. An interesting feature of the Radom privilege 1505, there is a definitionof the term “noble” – a person in one of whose parents was a nobleman andcame from a noble family, and he and his parents lived and live in their estates, cities, towns or villages in accordance with the customs of the nobility, statutesand rights nobles of the Kingdom of Poland. The privilege also recognized as anobleman a person whose father was a nobleman, a the mother belonged to adifferent social group, if he complied with the specified conditions and did notengage in activities characteristic of burghers or peasants (crafts, agriculture, etc.) [2, c. 71].

The Constitution of the Radom Sejm of 1505, which went down inhistory under the name “Nihil novi”, introduced the principle of unanimity indecision-making among the most important legal norms. The lofty rule “nothingagainst us without us” – that is, nothing can be adopted without the consent ofthose it concerns – is in the treasury of achievements of civil society [3].

Despite the fact that the privileges concerned primarily the nobility, it had a great impact on the development of constitutionalism in Eastern Europe, when the king was deprived of the right to make decisions independently without the consent of the Diet. It encouraged in every difficult case to seek a compromise that wouldsatisfy the minority. It was not for nothing that this process was called“polishing” positions. For 147 years, the responsibility of the nobility protectedthe state from the possibility of overturning an important decision for everyonewith the voice of one disgruntled person. Consent, which they liked to

talkabout on any occasion, was considered one of the most important values andvirtues [3].

It is possible to conclude that the Radom constitution influenced mainly in the futureduring the drafting of the “Lithuanian Statutes” and it had a rather noticeableinfluence on the Union of Lublin and subsequent legal acts in general in Eastern Europe.

Literature

1. Гошко Т. Ян Ласький та перші спроби кодифікації права в Польському королівстві. *СОЦІУМ. Альманах соціальної історії*. 2017. Вип. 13-14. С. 191-214.

2. Олійник Ю.В. Привілеї польських королів як джерело права у Галичині у складі Польського королівства (1387-1569 рр.). *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія ПРАВО.* 2013. Вип. 23. Ч. І. Т. 1. С. 68-72.

3. Старченко Н. Знайти місце для шляхти в українській історії. Візія оптимістична. *Історична правда.* URL: https://www.istpravda.com.ua/articles/60bf2bdba9e73/ (дата звернення: 20.04.2023).

УДК 341.1 (043.2)

Миколайчук Н.А., здобувач вищої освіти
другого (магістерського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Макеєва О.М, к.ю.н., доцент

ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ІНСТИТУТУ ПРАВ ЛЮДИНИ

Права людини є історичним явищем, оскільки їх розвиток завжди сприймав наслідок ідеї права з точки зору людини як учасника суспільного життя. Ступінь і характер розвитку прав людини визначається рівнем розвитку держави і права у суспільстві.

Кожна держава у світі передбачає у своїй законодавчій системі певний обсяг прав і свобод, якими громадяни можуть користуватися у межах закону. Духовні та матеріальні блага гарантуються державою та підлягають судовому захисту, якщо вони визначаються конституцією та іншими законами держави [1, с. 102].

Протягом майже всієї історії людства існували ідеї прав і свобод. В історичних культурах існувало поняття права. Багато стародавніх філософів, одним з яких був Аристотель, писали про права громадян на власність і участь у суспільних справах. Проте ні у стародавніх греків, ні у римлян не було вчення про загальні права – рабство вважалося цілком природним. Середньовічні хартії свобод не конкретизували права будь-якої особи. Це були лише своєрідні політико-правові угоди, які відповідали конкретній політичній ситуації.